

[Lannung.]

forsvundet, uden at de har kunnet efterspores.“

Det var derfor meget påkrævet, at fredningsloven gennemførtes i 1937.

Der var i 1957 i hele landet endnu mellem 23 000 og 24 000 fredede oldtidsmindesmærker, hvoriblandt over 2 000 stengrave, rund- og langdysser m. v. og omtrent 20 000 rundhøje, større eller mindre, med Jellingehøjene blandt de største og de små tuegrave som de mindste.

Det fremgår af materiale fra den seneste tid fra nationalmuseet og af domssamlingerne, at der stadig sker overtrædelser af fredningsloven gennem ødelæggelser og beskadigelser ikke mindst af gravhøjene. Det sker eksempelvis ved, at man gentagne gange pløjer for tæt og hårdt ind imod højenes fod, hvad der kan føre til, at højene undergraves og skrider, og dermed i længden til større eller mindre ødelæggelse. Dette er en større og større fare på grund af landbrugets fremadskridende mekanisering. Løsdrift kan, især i sandede egne, også forårsage ødelæggelse af uhegnede høje. Også grusgravning fører undertiden til højenes underminering, forfald eller ødelæggelse. En ikke ringe del af vore oldtidsmindesmærker henligger med større eller mindre beskadigelser, væltede sten eller nedskredne overliggere.

Det er givet, at de største og alvorligste forsyndelser imod vore oldtidsminder ligger før 1937-fredningsloven, men det er jo desværre sådan, at der stadig sker beklagelige overtrædelser. Der er endog eksempler på, at man simpelt hen med velberåd hu sløjfer en gravhøj og tager den forholdsvis beskedne bøde, der falder. Det kan være en kæmpehøj, som man syntes var vel meget i vejen for markarbejdet og bekvemt kunne bruges som fyld i en gammel mergelgrav.

Bøderne har gennemgående været forholdsvis små og ikke virket afskrækkende. Fra nationalmuseets side har man i denne forbindelse beklaget, at man hidtil ikke har haft penge til at sætte fredningssten, og det helst af granit, på de oldtidsminder, der er fredet efter loven af 1937; så vidt jeg forstår, drejer det sig om omkring 18 000 høje — jeg er klar over, at det vil blive ret dyrt. Samtidig er der lyst efter et regelmæssigt og mere effektivt tilsyn.

Vi er jo alle enige om, at disse mindesmærker, højene på bakkedragene og stendysserne på markerne, er med til at give det danske landskab sit særlige præg og bærer historiens vidnesbyrd om, at Danmark er et ældgammelt kulturland, hvor slægtled efter slægtled har levet og virket, og det er selvsagt en arv, som vi har pligt til at overgive så intakt som muligt til det næste slægtled.

Det er mig bekendt, at myndighederne har været opmærksom på sagens vigtighed, og justitsministeriet har udsendt et cirkulære af april 1944 om politiets periodevise tilsyn og om ikke at give urimeligt små bødeforlæg for overtrædelse af fredningsloven. Det er mig også bekendt, at efter at sognefogderne havde haft et vist tilsyn, blev tilsynet henlagt til fredningsdommerne, som gør et påskønnelsesværdigt arbejde ved med visse mellemrum at tilse vore oldtidsmindesmærker. Men det er et omfattende arbejde, idet der i flere amter findes over 1 000 oldtidsgrave. I de udstrakte Ringkøbing og Viborg amter skal der findes omkring 3 000 oldtidsmindesmærker i hvert amt, selv om Jylland er den landsdel, hvor det er gået hårdest ud over oldtidsminderne.

Jeg tror efter alt foreliggende, at der er brug for overvejelser med henblik på at gøre beskyttelsen af vore uerstattelige oldtidsmindesmærker og i særdeleshed vore oldtidsgravhøje endnu mere effektiv, og da denne sag ligger mig stærkt på sinde, har jeg gerne villet rejse dette spørgsmål over for den højtærede statsminister.

Det ville være meget betydningsfuldt, om den højtærede statsminister ville se på spørgsmålet og tage en drøftelse med den højtærede undervisningsminister og den højtærede justitsminister om, hvorledes vi, endnu medens tid er, kan nå til en mere effektiv beskyttelse.

Formanden: Jeg gør opmærksom på, at det er nødvendigt, at der er mere ro i salen under forhandlingen.

Statsministeren (H. C. Hansen): Må jeg indledningsvis erindre om bestemmelsen i naturfredningslovens § 2, hvorefter alle jordfaste fortidsminder er fredet. Selve